

An impressionistic painting of a woman's face, rendered in soft, textured brushstrokes. The colors are muted, with shades of beige, light brown, and pale blue. The focus is on the woman's eyes and lips, which are painted with more defined strokes. The overall style is reminiscent of the Impressionist movement.

ΑΛΕΞΣΑΝΤΡΟ ΜΠΑΡΙΚΚΟ

η νεαρή νύφη

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ANNA ΠΑΠΑΣΤΑΥΡΟΥ

ΑΛΕΞΣΑΝΤΡΟ ΜΠΑΡΙΚΚΟ

Η νεαρή νύφη

μυθιστόρημα

Μετάφραση από τα ιταλικά

Άννα Παπασταύρου

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

«Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου».

Εκδόσεις Πατάκη – Ξένη λογοτεχνία

Σύγχρονη ξένη λογοτεχνία – 575

Αλεσσάντρο Μπαρίκκο, *Η νεαρή νύφη*

Τίτλος πρωτοτύπου: *La Sposa giovane*

Μετάφραση: Άννα Παπασταύρου

Υπεύθυνος έκδοσης: Κώστας Γιαννόπουλος

Επιμέλεια, διορθώσεις: Αρετή Μπουκάλα

Σελιδοποίηση: Αλέξιος Μάστορης

Copyright® Alessandro Baricco, 2015

All rights reserved

Copyright® για την ελληνική γλώσσα, Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ

(Εκδόσεις Πατάκη), 2020

Πρώτη έκδοση στην ιταλική γλώσσα από τις εκδόσεις Feltrinelli,

Μιλάνο, 2015

Πρώτη έκδοση στην ελληνική γλώσσα από τις Εκδόσεις Πατάκη,

Αθήνα, Μάρτιος 2023

KET Δ457 ΚΕΠ 134/23

ISBN 978-618-07-0226-2

*Στον Σαμουέλε, τον Σεμπασιάνο και την Μπάρμπαρα.
Σας ευχαριστώ.*

ΤΑ ΣΚΑΛΟΠΑΤΙΑ που έχει ν' ανεβεί είναι τριάντα έξι, πέτρινα, κι ο γέρος τα ανεβαίνει αργά, με επιφύλαξη, σχεδόν σαν να τα μαζεύει ένα ένα για να τα σπρώξει στον πρώτο όροφο: αυτός βοσκός, εκείνα ζώα πειθήνια. Μοντέστο είναι το όνομά του. Βρίσκεται στην υπηρεσία αυτού του σπιτιού εδώ και πενήντα εννιά χρόνια, είναι επομένως ο ιερέας του.

Φτάνοντας στο τελευταίο σκαλοπάτι, σταματάει μπροστά στον φαρδύ διάδρομο που εκτείνεται χωρίς απρόοπτα κάτω από το βλέμμα του: στα δεξιά τα κλειστά δωμάτια των Κυρίων, πέντε τον αριθμό· στα αριστερά, επτά παράθυρα, σβησμένα από ξύλινα λακαρισμένα παντζούρια.

Μόλις που χαράζει.

Ο γέρος κοντοστέκεται, γιατί έχει να κάνει μια ενημέρωση σύμφωνα με μια δική του αρίθμηση. Καταγράφει τα πρωινά που έχει εγκαινιάσει σ' εκείνο το σπίτι, πάντα με τον ίδιο τρόπο. Επομένως προσθέτει μία μο-

νάδα που χάνεται πίσω από χιλιάδες. Η σούμα φέρνει ίλιγγο, όμως αυτός δεν ταράζεται: το να ασκεί ανέκαθεν την ίδια πρωινή ιεροτελεστία του φαίνεται συναφές προς το επάγγελμά του, συνεπές προς τις κλίσεις του και χαρακτηριστικό του πεπρωμένου του.

Αφού περάσει τις παλάμες των χεριών του πάνω στο σιδερωμένο ύφασμα του παντελονιού του –στα μεριά, ως το ύψος των γοφών–, σκύβει ελάχιστα το κεφάλι και ξαναπιάνει τον βηματισμό του. Αγνοεί τις πόρτες των Κυρίων, όμως μόλις φτάνει στο πρώτο παράθυρο, αριστερά, κοντοστέκεται για ν' ανοίξει τα παντζούρια. Το κάνει με κινήσεις απαλές και ακριβείς. Τις επαναλαμβάνει σε κάθε παράθυρο, εφτά φορές. Μόνο τότε στρέφεται, για να ελέγξει το φως της αυγής που μπαίνει σε δέσμες, από τα τζάμια: γνωρίζει κάθε πιθανή απόχρωσή του και από την υφή του ξέρει πώς θα πάει η μέρα: μπορεί, μερικές φορές, να βγάλει ασαφή συμπεράσματα. Μιας και θα τον εμπιστευτούν –όλοι–, είναι σημαντική η γνώμη που θα σχηματίσει.

Συννεφιά, ελαφρό αεράκι, αποφασίζει. Έτσι θα πάει.

Τότε κατεβαίνει πάλι τον διάδρομο, κι αυτή τη φορά αφοσιώνεται στον τοίχο που προηγούμενως είχε αγνοήσει. Ανοίγει τις πόρτες των Κυρίων, τη μια μετά την άλλη, και με δυνατή φωνή αναγγέλλει την έναρξη της μέρας με μια φράση που την επαναλαμβάνει πέντε φορές, χωρίς ν' αλλάξει ούτε τη χροιά ούτε την ένταση της φωνής του.

Καλημέρα. Συννεφιά, ελαφρό αεράκι.

Έπειτα εξαφανίζεται.

Δεν υπάρχει πια, ώσπου εμφανίζεται ξανά, απαράλλαχτος, στη σάλα των προγευμάτων.

Η συνήθεια του μεγαλοπρεπούς ξυπνήματος, που έπειτα γίνεται γιορταστικό και παρατείνεται στον χρόνο, έχει παλιές καταβολές, των οποίων τις λεπτομέρειες προτιμάμε για την ώρα να αποσιωπήσουμε. Αφορά όλο το σπίτι. Ποτέ πριν από την αυγή, αυτό είναι αδιαπραγμάτευτο. Περιμένουν το φως και το χορευτικό του Μοντέστο στα εφτά παράθυρα. Τότε μόνο θεωρούν λήξασα την καταδίκη του κρεβατιού, την τυφλότητα του ύπνου και το ρίσκο των ονείρων. Είναι νεκροί και η φωνή του γέρου τους επαναφέρει στη ζωή.

Τότε μεταναστεύουν από τα δωμάτια, χωρίς να βάλουν ρούχα πάνω τους, ούτε καν να ρίξουν λίγο νερό στα μάτια, στα χέρια, για ν' ανακουφιστούν. Με τις μυρωδιές του ύπνου στα μαλλιά και στα δόντια, διασταυρωνόμαστε στους διαδρόμους, στις σκάλες, στο κατώφλι των δωματίων, κι αγκαλιαζόμαστε σαν εξόριστοι που επιστρέφουν από κάποια μακρινή γη, μην πιστεύοντας πως τη γλιτώσαμε από τα μάγια που θαρρείς μας κάνει η νύχτα. Σκορπισμένοι από τον υποχρεωτικό ύπνο, ξαναγινόμαστε οικογένεια και ξεχυνόμαστε στο ισόγειο, στη μεγάλη σάλα των προγευμάτων, σαν ένα υπόγειο ποτάμι που βγήκε άξαφνα στο φως, κουβαλώντας το προμήνυμα της θάλασσας. Το κάνουμε ως επί το πλείστον γελώντας.

Πράγματι, είναι μια στρωμένη θάλασσα το τραπέζι των προγευμάτων – όρος που κανείς δεν σκέφτηκε ποτέ να χρησιμοποιήσει στον ενικό, γιατί μόνο ένας πληθυντικός μπορεί να αποδώσει τα πλούτη, την αφθονία και την παράλογη διάρκεια. Προφανής είναι η παγανιστική αίσθηση των ευχαριστιών – για το ότι γλιτώσαμε από την κακοτυχία του ύπνου. Το ανεπαίσθητο σύρσιμο του Μοντέστο και δύο υπηρετών επιβλέπει άγρυπνο τα πάντα. Μια συνηθισμένη μέρα, ούτε σαρακοστιανή ούτε γιορτινή, το τακτικό πρόγραμμα προσφέρει φρυγανισμένο ψωμί, λευκό και μαύρο, δαχτυλίδια βουτύρου τοποθετημένα πάνω σε ασημένιο πιάτο, μαρμελάδα από εννιά φρούτα, μέλι και πολύ από κάστανο, οχτώ είδη γλυκών με αποκορύφωμα ένα απαρράμιλλο κρουασάν, τέσσερις τούρτες διαφορετικής απόχρωσης, ένα κύπελλο με σαντιγί, φρούτα εποχής πάντα κομμένα με γεωμετρική συμμετρία, μια ποικιλία από σπάνια εξωτικά φρούτα, αυγά ημέρας σε τρεις διαφορετικούς χρόνους βρασμού, φρέσκα τυριά, συν ένα αγγλικό τυρί που το λένε Στίλτον, ζαμπόν από τον παραγωγό σε λεπτές φέτες, κυβάκια μορταδέλας, κονσομέ από μοσχάρισιο κρέας, φρούτα ψημένα σε κόκκινο κρασί, μπισκότα από καλαμποκάλευρο, χωνευτικές καραμέλες ούζου, κερασάκια από αμυγδαλόπαστα, παγωτό φουντούκι, ένα σκεύος με ζεστή σοκολάτα, ελβετικά σοκολατάκια, γλυκόριζα, φιστίκια, γάλα, καφέ.

Το τσάι το σιχαίνονται, το χαμομήλι προορίζεται για τους αρρώστους.

Μπορεί λοιπόν κανείς να καταλάβει πώς ένα γεύμα που από τους περισσότερους θεωρείται ένα γρήγορο ξεκίνημα της μέρας, σ' εκείνο το σπίτι είναι αντίθετα μια διαδικασία περίπλοκη και ατέρμονη. Η συνήθης πρακτική τους θέλει όλους στο τραπέζι με τις ώρες, ώσπου σχεδόν να φτάνουν στα όρια του γεύματος, το οποίο πράγματι δεν καταφέρνουν ποτέ να κάβουν σ' εκείνο το σπίτι, σαν να θέλουν να μιμηθούν ένα μπραντς υψηλής περιωπής αλλά ιταλικά. Μόνο εναλλάξ, κάθε τόσο, κάποιοι σηκώνονται για να ξανακάνουν την εμφάνισή τους στο τραπέζι εν μέρει ντυμένοι ή πλυμένοι – με την κύστη ξαλαφρωμένη. Όμως αυτές είναι λεπτομέρειες που μετά βίας γίνονται αντιληπτές. Γιατί στο μεγάλο τραπέζι, να το πούμε αυτό, έχουν πρόσβαση οι επισκέπτες της μέρας, συγγενείς, γνωστοί, ζήτουλες, προμηθευτές, περιστασιακά εκπρόσωποι των αρχών, άντρες και γυναίκες της εκκλησίας: καθένας με το θέμα του. Αποτελεί πρακτική της Οικογένειας να τους δέχονται εκεί, στην καταρρακτώδη ροή του προγεύματος, με κάποιου είδους επιτηδευμένη ανεπισημότητα που κανείς, ούτε εκείνοι, θα ήταν σε θέση να την ξεχωρίσουν από το άκρο άωτο της υπεροψίας, δηλαδή του να δεχτούν τον κόσμο με τις πιτζάμες. Η φρεσκάδα του βουτύρου και ο θρυλικός βαθμός φησίματος του ψωμιού όπως και να 'χει ενισχύουν την εγκαρδιότητα. Η σαμπάνια, πάντα στον πάγο, πάντα άφθονη, αρκεί από μόνη της να δώσει κίνητρο σε πολλούς για να κουβαληθούν ως εκεί.

Έτσι λοιπόν γύρω από το τραπέζι των προγευμάτων δεν είναι σπάνιο να δει κανείς δεκάδες άτομα, ταυτόχρονα, παρότι στην οικογένεια είναι ακριβώς πέντε, και στην πραγματικότητα τέσσερις, τώρα που ο Γιος είναι στο Νησί.

Ο Πατέρας, η Μητέρα, η Κόρη, ο Θεός.

Προσωρινά στο εξωτερικό, στο Νησί, ο Γιος.

Αποσύρονται τελικά στα ενδιααιτήματά τους κατά τις τρεις το απόγευμα και μέσα σε μισή ώρα ξαναβγαίνουν απαστράπτοντες από κομψότητα και φρεσκάδα, κατά γενική ομολογία. Τις βασικές ώρες του απογεύματος τις αφιερώνουμε στις επιχειρήσεις – στο εργοστάσιο, στα κτήματα, στο σπίτι. Το σούρουπο, η μοναχική δουλειά – διαλογιζόμαστε, σκαρφιζόμαστε, προσευχόμαστε – ή οι κοινωνικές επισκέψεις αβροφροσύνης. Το δείπνο σερβίρεται αργά, είναι λιτό, τρώμε λίγοι λίγοι, χωρίς επισημότητες: ήδη κρύβεται κάτω από τις φτερούγες της νύχτας, έτσι προσπαθούμε να το επισπεύδουμε, σαν ένα άχρηστο προοίμιο. Έπειτα, χωρίς αποχαιρετισμούς, οδεύουμε στο άγνωστο του ύπνου, ξορκίζοντάς το ο καθένας με τον τρόπο του.

Να πούμε πως, εδώ και εκατόν δεκατρία χρόνια, όλοι πέθαναν νύχτα, στην οικογένειά μας.

Αυτό τα εξηγεί όλα.

Ειδικά εκείνο το πρωί το θέμα συζήτησης ήταν η χρησιμότητα των θαλάσσιων λουτρών, για τα οποία ο Μον-

σινιόρε, μπουκωμένος με σαντιγί, έτρεφε επιφυλάξεις. Διαισθανόταν κάποια προφανή ηθική ασάφεια, χωρίς ωστόσο να τολμάει να την ορίσει με ακρίβεια.

Ο Πατέρας, άντρας καλοσυνάτος και στην ανάγκη άγριος, τον βοηθούσε να επικεντρωθεί στο θέμα.

«Αν έχετε την καλοσύνη, Μονσινιόρε, θυμίστε μου πού ακριβώς γίνεται λόγος γι' αυτό στο Ευαγγέλιο».

Την αόριστη απάντησή του υποβάθμισε το κουδούνι της εξώπορτας, στο οποίο όλοι έδωσαν συγκρατημένη προσοχή, μιας και προφανώς επρόκειτο για την πολλοστή επίσκεψη.

Θα το φρόντιζε ο Μοντέστο. Ο οποίος ωστόσο άνοιξε και βρήκε μπροστά του τη νεαρή Νύφη.

Δεν την περίμεναν εκείνη τη μέρα, ή μπορεί και ναι, όμως το είχαν ξεχάσει.

Είμαι η νεαρή Νύφη, είπα.

Εσείς, παρατήρησε ο Μοντέστο. Έπειτα κοίταξε γύρω του, σαστισμένος, γιατί δεν ήταν λογικό να έχω έρθει μόνη, κι όμως δεν υπήρχε ψυχή, ως εκεί που έφτανε το μάτι.

Με άφησαν στο τέρμα του μονοπατιού, είπα, είχα διάθεση να μετρήσω τα βήματά μου με την ησυχία μου.

Και άφησα τη βαλίτσα καταγής.

Ήμουν, όπως είχε συμφωνηθεί, δεκαοχτώ χρονών.

Ειλικρινά δεν θα είχα κανέναν ενδοιασμό να εμφανιστώ στην πλαζ γυμνή –ανακοίνωνε στο μεταξύ η Μητέρα– δεδομένου ότι πάντα είχα κάποια προτίμηση στο βουνό (πολλοί συλλογισμοί της ήταν πράγματι

ανεξιχνιάστοι). Θα μπορούσα να αναφέρω τουλάχιστον καμιά δεκαριά άτομα, εξακολούθησε, που τα έχω δει γυμνά, και δεν μιλάω για παιδάκια ή ετοιμοθάνατους γέρους, προς τους οποίους δείχνω σχετική κατανόηση, στο βάθος, αν και...

Διέκοψε όταν η νεαρή Νύφη μπήκε στη σάλα, και το έκανε όχι τόσο επειδή είχε μπει η νεαρή Νύφη στη σάλα, αλλά επειδή είχε προηγηθεί ένα ανησυχητικό ξέσπασμα βήχα του Μοντέστο. Ίσως δεν έχω πει ότι μέσα σε πενήντα εννιά χρόνια υπηρεσίας ο γέρος είχε εφαρμόσει ένα λαρυγγικό επικοινωνιακό σύστημα που όλοι στην οικογένεια είχαν μάθει να αποκρυπτογραφούν σαν να ήταν κάποια σφηνοειδής γραφή. Χωρίς να είναι ανάγκη να καταφεύγουν στη βία των λέξεων, ένα ξέσπασμα βήχα –ή σπάνια δύο, στις πιο συντεταγμένες φράσεις– συνόδευε τις κινήσεις του, σαν επίθημα που διευκρίνιζε τη σημασία τους. Στο τραπέζι, ας πούμε, δεν σέρβιρε ούτε ένα πιάτο χωρίς να το συνοδεύει με μια διευκρίνιση της επιγλωττίδας, στην οποία εμπιστευόταν το εντελώς προσωπικό του σχόλιο. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, παρουσίασε τη νεαρή Νύφη με ένα σφύριγμα που μόλις ακούστηκε, μακρινό. Έδειχνε, το ήξεραν όλοι, ένα πολύ υψηλό επίπεδο επιφυλακής, και αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Μητέρα διέκοψε, πράγμα που δεν συνήθιζε να κάνει, μιας και το να της αναγγείλουν έναν καλεσμένο, υπό κανονικές συνθήκες, δεν διέφερε από το να ρίξουν νερό στο ποτήρι της – θα το έπινε στη συνέχεια με ηρεμία. Διέκο-

φε, επομένως, και στράφηκε στη νεοφερμένη. Σημείωσε το νεαρό της ηλικίας και με αριστοκρατικό αυτισμό είπε:

«Χρυσό μου!»

Δεν είχε την παραμικρή ιδέα ποια ήταν.

Όσοι πιθανότατα άνοιξε μια χαραμάδα στην παραδοσιακά ανοργάνωτη μνήμη της, γιατί ρώτησε:

«Τι μήνα έχουμε σήμερα;»

Κάποιος απάντησε Μάιο, πιθανότατα ο Φαρμακοποιός, τον οποίο η σαμπάνια καθιστούσε ασυνήθιστα ακριβολόγο.

Τότε η Μητέρα επανέλαβε για δεύτερη φορά «Χρυσό μου!», όμως αυτή τη φορά συνειδητοποιώντας τι έλεγε.

Είναι απίστευτο πώς ήρθε τόσο γρήγορα ο Μάιος, αυτή τη χρονιά, σκεφτόταν.

Η νεαρή Νύφη συγκατένευσε αδιόρατα.

Το είχαν ξεχάσει, αυτό ήταν όλο. Τα πάντα ήταν συμφωνημένα, αλλά πριν από τόσο πολύ καιρό, που δεν θυμόνταν πια τίποτα συγκεκριμένο. Δεν έπρεπε να βγει το συμπέρασμα πως είχαν αλλάξει γνώμη: σε κάθε περίπτωση κάτι τέτοιο θα ήταν πολύ κοπιαστικό. Όταν αποφάσιζαν κάτι, δεν το άλλαζαν ποτέ, σ' εκείνο το σπίτι, για προφανείς λόγους οικονομίας συναισθημάτων. Απλώς, ο χρόνος είχε περάσει με μια ταχύτητα που δεν είχαν νιώσει την ανάγκη να καταγράψουν, και τώρα η νεαρή Νύφη ήταν εκεί, πιθανότατα για να κά-

νει αυτό που από καιρό είχε συμφωνηθεί, με την επίσημη έγκριση όλων: να παντρευτεί τον Γιο.

Ήταν σπαστικό να παραδεχτούν, μένοντας στα γεγονότα, ότι ο Γιος δεν ήταν εκεί.

Ωστόσο δεν τους φάνηκε απαραίτητο να χασομερήσουν σε αυτή τη λεπτομέρεια, κι έτσι αυτό στο οποίο αφοσιώθηκαν ανενδοίαστα ήταν ένα κεφάλτο γενικό καλωσόρισμα εν χορώ, αμυδρά ανακατεμένο με έκπληξη, ανακούφιση και ευγνωμοσύνη: αυτή η τελευταία αφορούσε την πορεία των πραγμάτων στη ζωή, η οποία έδειχνε να διαφέρει για τους ανθρώπινους περισπασμούς.

Επειδή άρχισα πια να διηγούμαι αυτή την ιστορία (και αυτό παρά την ενοχλητική σειρά παλινωδιών που με εντυπωσίασαν και που θα με απέτρεπαν από το να αναλάβω ένα παρόμοιο εγχείρημα), δεν μπορώ ν' αποφύγω να ξεκαθαρίσω τη γεωμετρία των γεγονότων, έτσι όπως τη θυμάμαι σιγά σιγά, σχολιάζοντας για παράδειγμα ότι ο Γιος και η νεαρή Νύφη είχαν γνωριστεί όταν εκείνη ήταν δεκαπέντε χρονών κι αυτός δεκαοχτώ και κατέληξαν σταδιακά να αναγνωρίσουν, ο ένας στο πρόσωπο του άλλου, ένα σπουδαίο φάρμακο στην αναποφασιστικότητα της καρδιάς και την πλήξη της νιότης. Τώρα είναι πρόωρο να εξηγήσουμε με ποια παράξενη πορεία, είναι όμως σημαντικό να μάθουμε ότι έφτασαν μάλλον γρήγορα στο ευτυχές συμπέρασμα ότι ήθελαν να παντρευτούν. Στην οικογένεια του καθενός το ζήτημα φάνηκε ακατανόητο, για λόγους που

ίσως βρω τρόπο να διευκρινίσω, αν αυτή η θλίψη τελικά χαλαρώσει τον βρόχο στον λαιμό μου: όμως η παράξενη προσωπικότητα του Γιου, την οποία αργά ή γρήγορα θα βρω τη δύναμη να περιγράψω, και η ξεκάθαρη αποφασιστικότητα της νεαρής Νύφης, που θα χαιρόμουν πολύ να βρω τη διαύγεια να την εκφράσω, υπέδειξαν κάποια σύνεση. Συμφωνήθηκε ότι ήταν καλύτερα να συμβιβαστούν και πέρασαν στη λύση κάποιων τεχνικών προβλημάτων, μεταξύ των οποίων πρώτο ήταν η ατελής ευθυγράμμιση των αντίστοιχων κοινωνικών θέσεων. Ας μην ξεχνάμε ότι η νεαρή Νύφη ήταν η μοναχοκόρη ενός πλούσιου εκτροφέα, ο οποίος καυχιόταν για πέντε αρσενικά παιδιά, ενώ ο Γιος ανήκε σε μια οικογένεια, η οποία εδώ και τρεις γενιές συσσώρευε κέρδη από την παραγωγή και την εμπορία μαλλιών και υφασμάτων κάποιας ποιότητας. Τα λεφτά δεν έλειπαν ούτε από τους μεν ούτε από τους δε: αναμφίβολα όμως ήταν λεφτά διαφορετικού είδους, τα μεν βγαλμένα από αργαλειούς και παλιά λούσα, τα άλλα από την κοπριά κι από προγονικά κοψομεσιάσματα. Το ζήτημα δημιούργησε ένα κενό ήπιας αναποφασιστικότητας, η οποία έπειτα ξεπεράστηκε ακαριαία, όταν ο Πατέρας γνωστοποίησε με επισημότητα ότι ο γάμος μεταξύ του αγροτικού πλούτου και της βιομηχανικής οικονομίας αντιπροσώπευε τη φυσική ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας του Βορρά, χαράζοντας έναν ξεκάθαρο δρόμο μεταμόρφωσης για όλη τη χώρα. Από εκεί συμπέρανε την ανάγκη να ξεπεραστούν κοι-

νωνικές σχηματοποιήσεις που ανήκαν πλέον στο παρελθόν. Δεδομένου ότι τυποποίησε το ζήτημα με αυτούς τους ακριβείς όρους, αλλά διευκολύνοντας την αφομοίωσή του με μια δυο χοντρές, τεχνηέντως παρεμβαλλόμενες βλαστήμιες, η επιχειρηματολογία φάνηκε σε όλους πειστική, έτσι όπως ανακάτεψε την αφεγάδιαστη λογική με το γνήσιο ένστικτο. Αποφασίσαμε και δικαίως να περιμένουμε ωστόσο η νεαρή Νύφη γίνει λίγο λιγότερο νεαρή: έπρεπε να αποφευχθούν πιθανές συγκρίσεις ανάμεσα σε έναν τόσο μελετημένο, συνετό γάμο και κάποιες παντρείες μεταξύ χωρικών, βιαστικές και αόριστα ζώωδεις. Η αναμονή, πέρα από το ότι αναμφίβολα μας βόλευε, μας φάνηκε ότι πιστοποιούσε μια ανώτερη ηθική συμπεριφορά. Ο τοπικός κλήρος δεν άργησε να το επιβεβαιώσει, ξεχνώντας το βλαστημίδι.

Επομένως θα παντρεύονταν.

Μιας και είμαι εδώ, και καθώς απόψε διακατέχομαι από μια παράλογη ελαφρότητα, οφειλόμενη ίσως στα θλιμμένα φώτα αυτού του δωματίου που μου παραχώρησαν, νιώθω την ανάγκη να προσθέσω κάτι με αφορμή αυτού που συνέβη λίγο μετά την αναγγελία του αρραβώνα, με πρωτοβουλία, εντυπωσιακή, του πατέρα της νεαρής Νύφης. Ήταν ένας λιγομίλητος άνθρωπος, ίσως καλός, με τον τρόπο του, αλλά και ευέξαπτος ή απρόβλεπτος, λες και η υπερβολική εγγύτητα με κάποια αγροτικά ζώα του είχε μεταδώσει ένα άκακο όσο και απρόβλεπτο χαρακτηριστικό. Μια μέρα, ανακοίνω-

σε ξερά ότι είχε αποφασίσει να δοκιμάσει να φτάσει τις επιχειρήσεις του στο αποκορύφωμά τους, μεταναστεύοντας στην Αργεντινή, για να κατακτήσει βοσκοτόπια και αγορές, των οποίων είχε μελετήσει κάθε λεπτομέρεια, κάποιες βραδιές μες στη βρόμα και την κοπριά, πολιορκημένες από την ομίχλη. Ο κόσμος που τον γνώριζε, αμυδρά σαστισμένος, αποφάσισε πως κάποιον ρόλο σε μια τέτοια απόφαση ίσως έπαιξε η ψυχρότητα που επικρατούσε στο συζυγικό κρεβάτι, ίσως η ψευδαίσθηση μιας αργοπορημένης νιότης, ίσως μια παιδιάστικη υποψία πως κάπου περίμενε ένας απέραντος ορίζοντας. Διέσχισε τον ωκεανό με τρεις γιους, από ανάγκη, και με τη νεαρή Νύφη, για παρηγοριά. Άφησε τη γυναίκα του και τα άλλα αγόρια να επιβλέπουν τη γη τους, με την υπόσχεση να τους φέρει κι αυτούς κοντά του αν τα πράγματα πήγαιναν καλά, κάτι που όντως έκανε στη συνέχεια, έναν χρόνο αργότερα, και μάλιστα πουλώντας όλα του τα κτήματα στην πατρίδα και παίζοντας όλη του την περιουσία στην πράσινη τσόχα της πάμπας. Ωστόσο, προτού φύγει, έκανε μια επίσκεψη στον Πατέρα του Γιου και τον διαβεβαίωσε, στην τιμή του, πως η νεαρή Νύφη θα παρουσιαζόταν μόλις έκλεινε τα δεκαοχτώ της χρόνια, για να εκπληρώσει την υπόσχεση γάμου. Οι δύο άντρες έδωσαν τα χέρια – χειρονομία που σ' εκείνα τα μέρη ήταν ιερή.

Όσο για τους δύο λογοδοσμένους, χαιρετήθηκαν φαινομενικά ήρεμοι και κρυφά σαστισμένοι: είχαν, οφείλω να πω, κάθε λόγο να είναι και το ένα και το άλλο.

Αφού σάλπαραν οι γαιοκτήμονες, ο Πατέρας πέρασε κάποιες μέρες σε μια βουβαμάρα ασυνήθιστη για κείνον, παραβλέποντας συνήθειες και πρακτικές που θεωρούσε απαραίτητες. Κάποιες από τις πιο αλησμόνητες αποφάσεις του είχαν προκύψει από παρόμοιες μακρές παύσεις, οπότε όλη η Οικογένεια περίμενε καρτερικά τα σπουδαία νέα, όταν επιτέλους ο Πατέρας αποφάνθηκε με συντομία αλλά και σαφήνεια. Είπε πως ο καθένας είχε την Αργεντινή του και πως για κείνους, ηγέτες στον τομέα της υφαντουργίας, η Αργεντινή λεγόταν Αγγλία. Πράγματι εδώ και λίγο καιρό εποφθαλμιούσε κάποια εργοστάσια πέρα από τη Μάγχη που βελτιστοποιούσαν με τρόπο εντυπωσιακό τη γραμμή παραγωγής: διαισθανόταν ότι πίσω από αυτά κρύβονταν κέρδη που να σου φεύγει το κεφάλι. Πρέπει να πάμε να δούμε, είπε ο Πατέρας, και ενδεχομένως ν' αντιγράψουμε. Έπειτα στράφηκε στον Γιο.

Θα πας εσύ, τώρα που ταχτοποιήθηκες, του είπε, ξεγελώντας τον λίγο ως προς τις προϋποθέσεις του ζητήματος.

Έτσι ο Γιος έφυγε, χαρούμενος μάλιστα γι' αυτό, με την αποστολή να μελετήσει τα μυστικά των Άγγλων και να αποκομίσει τα καλύτερα από αυτά, για τη μελλοντική ευημερία της Οικογένειας. Κανείς δεν τον περίμενε να επιστρέψει μέσα σε μία βδομάδα, κι έπειτα κανείς δεν αντιλήφθηκε ότι δεν επέστρεφε ούτε μέσα σε έναν μήνα. Έτσι όμως ήταν αυτοί, αγνοούσαν τις μέρες που περνούσαν, γιατί στόχος τους ήταν να ζή-

σουν μονάχα μία, τέλεια, επαναλαμβανόμενη επ' άπειρον: επομένως ο χρόνος για κείνους ήταν ένα φαινόμενο με ρευστά περιγράμματα, που ηχούσε στη ζωή τους σαν μια ξένη γλώσσα.

Κάθε πρωί, από την Αγγλία, ο Γιος μας έστελνε ένα τηλεγράφημα, με अपαράλλαχτο περιεχόμενο: Όλα καλά. Προφανώς εννοούσε ότι αναφερόταν στην παγίδα της νύχτας. Ήταν η μοναδική είδηση που θέλαμε στ' αλήθεια να μάθουμε στο σπίτι: κατά τα λοιπά, θα μας κούραζε υπερβολικά να αμφιβάλλουμε ότι ο Γιος μπορούσε να κάνει οτιδήποτε άλλο, στη διάρκεια της παρατεινόμενης απουσίας του, πέρα από το καθήκον του, καρυκευμένο το πολύ πολύ από κάποια μετρημένη, αξιοζήλευτη ψυχαγωγία. Προφανώς τα αγγλικά εργοστάσια ήταν άφθονα και άξιζαν να αναλυθούν σε βάθος. Πάψαμε να τον περιμένουμε, έτσι κι αλλιώς θα επέστρεφε.

Όμως πρώτα επέστρεψε η νεαρή Νύφη.